

Boj o poplatky: Banky vítězí

V soudních sporech o vrácení bankovních poplatků banky porázejí klienty se skórem 361 ku 4.

Jan Němec

Původně to měl být banální spor, v němž lidé mohou snadno vysoudit zpět údajně neoprávněné poplatky, které si banky účtují za vedení úvěrových účtů. Slibovala jim to alespoň iniciativa Poplatky zpět, kterou organizuje společnost BSP Lawyer Partners. Stačilo dát firmě plnou moc, zaplatit soudní poplatek a v klidu čekat na vyhraný soud. Nyní ale mezi lidmi, kteří na nabídku společnosti přistoupili, začíná panovat frustrace. Na facebookových stránkách iniciativy je patrná skepse, lidé si stěžují, že je nikdo neinformuje o vývoji žalob nebo jejich dalších šancích.

Zdánlivě jednoduchý spor o vrácení poplatků se totiž nakonec změnil

v měsíce trávající právní bitvu. Na jedné straně jsou finanční instituce, které drtivě vítězí u soudů i finančního arbitra, na druhé advokáti zastupující klienty snažící se nepříznivý vývoj kauzy zvrátit. Odvolání, stížnosti na postup soudů i obstrukce u finančního arbitra nicméně nepomohly. Aktuální skóre u soudů i arbitra připomíná výsledek basketbalového zápasu amerického „dream teamu“ s českým dorostem: 361 ku 4. Ten nicméně nemusí být konečný.

Poslední šancí zástupců klientů bank je Ústavní soud. K tomu poslali desítky stížností, a to především kvůli skutečnosti, že proti většině rozhodnutí soudů se nelze „normálně“ odvolat. Soudí se totiž o částky do 10 tisíc korun a jde tedy o bagatelní spory. V jejich případech odvolání k soudu vyšší instance není možné. Jedinou možností tak zůstali právě ústavní soudci. Kdy se ke sporu vyjádří? „První rozhodnutí by mělo padnout zhruba do měsíce,“ řekla týdeníku Ekonom mluvčí soudu Miroslava Sedláčková. Do konce dubna by tak mohlo být o výsledku právní bitvy o poplatky jasno.

Ve hře přitom není málo. O daleko větší částky než klienti, kteří se soudí, přitom hrají jejich zástupci z BSP Lawyer Partners a banky. Pokud by Ústavní soud rozhodl v neprospěch finančních institucí, náklady na vrácení poplatků a výdaje na advokáty klientů by je vyšly řádově na stovky milionů korun. Je navíc velmi pravděpodobné, že by úspěch přilákal i další lidi, kteří se zatím o vrácení poplatků nesoudili, a náklady by dále rostly.

Naopak zamítavý verdikt ústavních soudců by mohl vyjít velmi drahο zástupce bankovních klientů. Soudy totiž finančním institucím ve většině dosud skončených sporů přiznaly náhradu nákladů na advokátní zastoupení. Ty mohou dosáhnout až 4,5 tisíce korun v každém jednotlivém případě. BSP Lawyer Partners za ně dosud podle mluvčího Rostislava Sochorce vydala už 1,5 milionu. Pokud by teoreticky prohrála všechny spory, tato suma by mohla narůst až na několik desítek milionů.

Firma přitom právě na náhradách plánovala vydělat. Přestože celá akce byla prezentována více či méně jako služba spotřebitelům, stál za ní i podnikatelský záměr. Pokud by se soudy vyvíjely příznivě, náhrady nákladů na advokátní služby za každý vyhraný spor by od finančních institucí inkasovala podle smluv s klienty právě společnost BSP Lawyer Partners, respektive jí najatá advokátní kancelář Toman, Devátý & Partneři.

Klientům se vyplatí prohrát

Kolik ale na sporech mohou trazit samotní klienti? Těm hrozí v případě prohraného soudního sporu – kromě toho, že nevyšoudí vrácení poplatků od bank – maximálně ztráta 400 až 1000 korun, které zaplatili na soudních poplatcích.

Přestože se z dosavadního vývoje kauzy zdají spory předem ztracené, paradoxně je pro klienty za současné situace asi nejlepším východiskem čekat. A to i za cenu prohry u soudu. Pokud by se totiž rozhodli svůj případ vzdát, hrozí jim větší škody. Ve smlouvě, kterou před zahájením sporů podepisovali s BSP Lawyer Partners, firmou vedenou advokátem Danielem Pařkem, jsou stanoveny také sankce za odstoupení. Pokud by tedy chtěli ze sporu „vycouvat“, museli by iniciátorovi kampaně Poplatky zpět nahradit soudní náklady.

19 tisíc

Tolik žalob podala iniciativa Poplatky zpět k soudům, aby vymohla bankovní poplatky pro své klienty.

“
Zdánlivě jednoduchý spor o vrácení poplatků se nakonec změnil v měsíce trávající právní bitvu.

A ty mohou dosáhnout až zmiňovaných 4,5 tisíce korun. Naopak v případě prohry svých klientů se náklady na advokáty bank přiznané soudem závázala zaplatit společnost BSP Lawyer Partners. Zatím své závazky v tomto ohledu plní.

Pokud nicméně v neprospěch klientů rozhodne i Ústavní soud, je velmi pravděpodobné, že celá akce postupně skončí. Připouští to jak BSP, tak advokát Petr Toman. „Můžeme zvažovat, jestli doporučit klientům, aby předložili věc Evropskému soudu pro lidská práva. Rozhodnout se ale musí oni sami,“ řekl Ekonomu Petr Toman z advokátní kanceláře Toman, Devátý & Partneři (více viz rozhovor Soudy se snaží zastavit... na str. 9). Rostislav Sochorec pak dodává, že v případě prohry u Ústavního soudu by klientům BSP doporučila, aby vzali své žaloby zpět.

Otázkou je, kolika lidí přesně se negativní vývoj sporů může dotknout. Iniciativa Poplatky zpět sice tvrdí, že zastupuje více než 300 tisíc klientů. Jde však pouze o lidi, kteří jim dali k zastupování plnou moc. Další podmínkou BSP Lawyer Partners pro zahájení sporů nicméně bylo také zaplacení soudních poplatků. A k tomu se už odhodlalo řádově méně lidí. Podle tvrzení BSP Lawyer Partners asi 30 až 40 tisíc.

Klíčové je, kolik bylo dodneška vlastně podáno žalob. Ani to není zcela jasné. Advokátní kancelář Toman, Devátý & Partneři, která je hlavním právním zástupcem klientů, tvrdí, že tyto údaje nemá k dispozici, a odkazuje na BSP Lawyer Partners. Podle jejího mluvčího Rostislava Sochorce je podaných žalob zhruba 19 tisíc. Na druhou stranu ale tajemník České bankovní asociace Jan Matoušek Ekonomu řekl, že banky dodneška vědí o pouhých 2647 podaných žalobách, o nichž je informovaly soudy.

Stížnosti a žaloby

Ještě loni v létě situace nebyla ale tak jasná, jako se zdá být nyní. První rozhodnutí soudů a finančního arbitra v některých případech hrála do karet klientům, další bankám a stav byl zpočátku poměrně vyrovnaný. Situace se ale „zlomila“ na podzim: soudy i arbitr začali dávat za pravdu finančním institucím. V naprosté většině případů se shodli >

na tom, že banky si neúčtují poplatek „za nic“, ale poskytují za něj klientům určité služby. Právě dokázání této skutečnosti bylo rozhodující.

Zřejmě nejvíce exponovaný je ve sporech obvodní soud v Praze 5. V tomto pražském obvodu totiž sídlí Hypoteční banka a ČSOB, významní hráči na trhu hypoték, a tak byl soud žalobami doslova zavalen. Pod významnou částí rozsudků, které nároky klientů zamítly, je podepsán soudce Michal Holub. A právě ten se stal hlavním nepřítelem iniciativy Poplatky zpět.

Firma Daniela Pařka viní soudce z podjatosti, podala na něj řadu stížností a nakonec i trestní oznámení. „Byly zaslány stížnosti a podněty k předsedovi Obvodního soudu pro Prahu 5, na Městský soud v Praze i na ministerstvo spravedlnosti. Bohužel bez jakékoli odezvy,“ vysvětluje podání trestního oznámení mluvčí BSP Lawyer Partners Rostislav Sochorec. Soudce Holub ale tvrdí něco jiného. „Ohledně mojí údajné podjatosti a vznesené námitky podjatosti odkazují na již desítky rozhodnutí Městského soudu v Praze, který opakovaně různými senáty rozhodl, že nejsem z projednávání věci vyloučen,“ řekl týdeníku Ekonom Michal Holub. Více se nicméně nechce vyjadřovat, než bude ve věci trestního oznámení jasno.

Trnem v oku iniciativy se stal také finanční arbitr, tedy mimosoudní instituce, která může rozhodovat o spotřebitelských záležitostech, pod něž spadají například i některé

úvěry (kromě hypotečních). Také ten v naprosté většině případů shledal, že poplatky za správu a vedení úvěrů nejsou neoprávněné. Loni v listopadu přišla ze strany BSP Lawyer Partners a jí spřízněné advokátní kanceláře Fridrich Pařko odvěta.

Do úřadu arbitra bylo doručeno přes 93 tisíc návrhů na zahájení řízení kvůli poplatkům. Po prozkoumání jednotlivých případů nicméně úřad zjistil, že tyto návrhy se ve skutečnosti týkají necelých dvou tisíc navrhovatelů. Jinak řečeno, advokátní kancelář Fridrich Pařko návrhy „rozsekala“ a podala jeden za každý měsíc, kdy údajně banka měla každému z klientů účtovat neoprávněné poplatky. Za jednoho člověka tak na úřad přišly i desítky návrhů. „Banky pochybily v každém konkrétním případě, tedy v každém měsíci, kdy účtovaly klientovi úvěrové poplatky. Tímto postupem jsme chtěli upozornit na to, kolikrát banka u jednoho klienta pochybila,“ konstatuje Rostislav Sochorec. Úřad nicméně návrhy

BANKY versus KLIENTI

361 : 4

Takové je aktuální skóre ve prospěch bank u soudů i finančního arbitra.

Poplatkyzpět.cz

(BSP Lawyer Partners)

Původní tři iniciativy vyzývající banky k vrácení poplatků za vedení úvěrů se spojily v jedinou.

JdeTo.de

(Petr Němec)

Bankovnípoplatky.com

(Patrik Nacher)

Tolik žalob podala advokátní kancelář Toman, Devátý & Partneři jménem klientů k soudům.

Poplatkyzpět.cz

310 tisíc

Tolik návrhů k zahájení řízení podala k finančnímu arbitrovi advokátní kancelář Fridrich Pařko, ale pouze jménem 1978 klientů.

Soudy

19 tisíc

Tolik klientů bank údajně zplnomocnilo společnost BSP Lawyer Partners k vymáhání poplatků. Ta je vymáhá u soudů a finančního arbitra.

Finanční arbitr

93 139

sloučil právě podle jmen jednotlivých klientů a z 93 tisíc návrhů byly najednou pouhé dva tisíce.

Finanční arbitr navíc ve svém vyjádření informuje o velkém množství chyb a přešlapů, které naznačují spíše to, že šlo ze strany advokátní kanceláře Fridrich Pařko a potažmo BSP Lawyer Partners o obstrukci, která měla činnost úřadu ochromit. Pokud by návrhy byly myšleny vážně, lze předpokládat, že by jim advokáti věnovali rozhodně větší pozornost. „Finanční arbitr shledal 192 návrhů jako neúčinných, neboť právní zástupce neprokázal oprávnění v těchto případech za jednotlivé navrhovatele jednat,“ píše se ve zprávě. V dalších případech pak návrhy směřovaly na jinou banku, než u které klient měl úvěr, další se týkaly hypoték, o nichž arbitr nerozhoduje. I z těchto důvodů nakonec své návrhy 79 lidí úplně stáhlo. V další stovce případů pak arbitr s největší pravděpodobností nerozhodne, neboť se týkají podnikatelských úvěrů či hypoték. Rozhodování o nich mu ale nepřísluší.

Tento plošný atak úřadu arbitra, kdy BSP Lawyer Partners podává návrhy i bez vědomí klientů či v minimálně sporných případech a s mnoha chybami, nápadně připomíná postup firmy v kontroverzní kauze z minulých letech. BSP Lawyer Partners se totiž nechvalně „proslavila“ už v roce 2005, kdy se podílela na vymáhání dlužných koncesionářských poplatků pro Českou televizi. Výhružně znějící dopisy tehdy dostaly i stovky lidí, kteří nic nedlužili. BSP si totiž neověřovala, kdo zaplatil a kdo ne.

Banky poplatky ruší

Ať už bude mít soudní tahanice nakonec jakýkoli výsledek, už nyní se zdá, že má vliv na chování bank. Některé z nich totiž začaly poplatky za poskytnutí a vedení úvěru rušit, či je v akcích opouštějí.

Často tvrdí, že k tomuto kroku nepřistoupily kvůli současné kauze. „Všichni naši klienti nyní získají nový hotovostní, spotřebitelský nebo hypoteční úvěr včetně americké hypotéky bez poplatku za správu úvěru. Jedná se o speciální marketingovou akci, nikoli o reakci na aktivity poplatkových iniciativ,“ tvrdí například mluvčí České spořitelny Klára Pačesová. Zda jde skutečně jen o důsledek konkurenčního tlaku či i přes tvrzení banky o důsledek kauzy, lze ale jen těžko soudit.

Některé banky se tím, že poplatkový spor využívají jako marketingový nástroj, netají. Jedna z menších finančních institucí například spustila reklamní kampaň, jež z celé poplatkové kauzy těžila. V jejím rámci vrací poplatky za vedení hypotečního úvěru nejen svým vlastním klientům. Láká i účastníky sporů, kteří jsou klienty jiných bank: pokud si k ní úvěry převedou, dostanou jako bonus dosud zaplacené poplatky do určitého limitu zpátky.

Zajímavý je také případ Hypoteční banky. Ta podle slov mluvčí Marie Mockové nabízí dvě varianty hypoték už devět let. První varianta je „bezpoplatková“, ale s vyšší úrokovou sazbou, druhá pak účtuje poplatky, sazby jsou ale naopak nižší. Ani tento fakt nicméně banku před žalobami neochránil a někteří klienti se domáhají vrácení poplatků. „Velká část sporů se týká smluv, kde klienti již měli na výběr mezi oběma druhy hypoték,“ tvrdí Mocková. Ukazuje se tedy, že zdaleka ne všechny žaloby o vrácení poplatků jsou tak jasné, jak tvrdí autoři výzvy Poplatky zpět. >>

Soudy se snaží zastavit velkou vlnu žalob,

vysvětluje advokát Petr Toman, proč podle něho soudci zamítají požadavky na vrácení poplatků

Jan Němec

„**Ať kvůli konkurenci nebo vlně žalob, banky začínají rušit poplatky za vedení úvěrů a hypoték.**“

Kritizoval jste soudy, které podle vás ve sporech o poplatky házejí vám a klientům klacky pod nohy. Proč by to ale dělaly?

Chtějí odradit klienty od toho, aby žaloby podávali. Soudci chtějí zastavit tuto vlnu žalob, aby je nemuseli řešit.

Co vám vlastně na poplatcích za vedení úvěru vadí?

Kritizujeme, že lidé nevědí, jakou službu za ně dostávají. Sazebník má desítky poplatků, kde je přesně řečeno, co se za kterou službu platí. Jediný poplatek, kde to není uvedeno, je poplatek za vedení úvěru. Banky navíc uvádějí naprosto různé služby. Myslím si, že si tyto argumenty vymýšlejí až ex post.

Lidé smlouvy včetně ustanovení o poplatcích s bankami ale podepsali dobrovolně...

Také jsem býval zastáncem toho, že když něco podepíšu, tak to mám dodržet. Ale případů zneužití postavení silnějšího je tolik, že kvůli tomu vzniklo spotřebitelské právo, které pomáhá slabšímu. Všichni důchodci, kterým „šmejdi“ vnučují hrnce, byli ve stejném postavení jako klienti bank. Taky podepsali dobrovolně, taky věděli, co kupují a za kolik.

To je trochu přehnané přirovnání, nemyslíte?

Není to přehnané. Z mého pohledu je to ta samá situace. Kdo chtěl v Česku hypotéku nebo spotřebitelský úvěr, musel platit 150 korun za nic. Jediné řešení bylo nemít hypotéku. >>